

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

מתוך

כרך יח, תשכ"ז

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

"מדבריות"

רבים של מדבר הוא מדברות, כידוע. אבל בפי דוברי יידיש הוא שגור מדבריות [מידפאריעס]. ואין לדעת, כיצד נשתבשה תיבה זו בפי הדוברים, אם על פי משנה אחרונה של מסכת ביצה, אין משקין ושוחטין את המדבריות (=הבהמות שבמדבר, במרעה), או שמא עניין פוניטי כאן. על כל פנים נשתרש השיבוש, ואתה מוצאו כאן וכאן אף בעברית, אם בסיפורים¹ אם בעיתונות. בוא וראה, כיצד שולטת יד המשבשים. בס' העיטור הלכות תפילין, ושער א.

1. [אפילו אצל ביאליק, עיי' א' אברונין, מתקרים בשירת

ביאליק ויל"ג, עמ' 179 ועמ' 202.]

סוף חלק ז, כתוב: "אבל מפרשי ימים ותולכי מדבריות חייבים בתפלה כדגרסינן בירושלמי [סוף] גמרא דמגילה: תפילה ומוזחה מי קדם וכי ר"ח אומר תפלה קודמת וכי מ"ט דר"ח, שכן נוהג במפרשי ימים ותולכי מדבריות". בירושלמי שם כתוב לנכון: מדברות; אלא שנשתבש כאן בהעתקה שבעיטור, וכיוצא בזה בדפוסים מאוחרים של "תובת הלבבות", כגון דפוס ווארשא (גאלדמאן) ובתצלומים שנעשו ממנו, כרגיל כתוב שם מדברות. אבל בשער הפרישות, ראש פרק ג, נאמר: "וברחו מן הישוב אל המדבריות"; ובסמוך שם: "והמירו המדבריות וההרים בבידודות בבתיהם". בפירוש "פת לחם" (אף בדפוס זה!) לנכון: מדברות.

ותן דעתך על שגיאה זו במהדורות מדרשים של בובר! בתנחומא מטות, אות ו, ובבמדבר רבה כב, ח (וילקוט שם, רמז תשפ"ו ולשמואל רמז פ"ה ולתהלים רמז תתי"ב) נאמר: "אפילו פירש בספינות ותולך ממזרח למערב וחזר על המדברות ועל ההרים אינו נעשה עשיר, וכי".

אבל בשתי מהדורות של בובר, שם, נמצא המדרש הזה בטעות: מדבריות.

א. בתנחומא בובר, מטות אות ט: וחזר על המדבריות.

ב. ילקוט המכיר לתהלים עה, ו: וחזר על המדבריות.

וברור בעיניי, שאין כאן אלא טעות של המעתיק או של המהדיר.

וראוי אפוא להבדיל בין אם המדובר במדבר ובין במדברי.